

האשה שנתארמלה

פרק שני כתובות

ב.

עין משפט נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) יבמות לא. ג (ז) ג'ל
לרעה וכן ארבע יבמות
לא: וכן העמיק העשבים
בב"ב מג: ד"ה ואל בנית
אימא, א (נמספתה פ"ב),
(ד) ג'ל רבא וכן ארבע
בשאלתנו פ' יתרו סוּמְן
ה וז"ל בר"ק (ו) ה"ה"ש",
(ה) גמרות חלק א' גמ"ל ט"פ;
מריה, (ז) ונ"ע מוס' ד"ה כ"ה.
ד"ה אב"ל.

גליון הש"ס

גמ' וכושהו שוטא זבין. ע"י
סוכה דן מ' ע"י מוס' ד"ה
דעוקא: תוס' ד"ה הלמא ב'
אור"ח דרובא ב'. ע"י לקמן
דן כה ע"י מוס' ד"ה קיום
טענות:

הגהות הב"ח

(א) גמ' פ"מ ק"א עלו וכו'
עד ע"ה לא. מלש"ה מוציא
דלא הוה גס לכו:

תוספות ר"ד

יוצא ממקום אחר ולא דמי
לא למרדע ולא לאמנה
דמרדעא על גא חזי דאנט
הוה ולא היה להם לחתום
עד שלא יכתבו לו שטר
מורדעא אמנה נמי לא אציג
דארמין שאי"פ שהיה
מאמין למלוה שילווה אפי"
לא לחתום בו הרה"ק לאו
משום פסידא דהוה שכיח
שהוא מתרצה בהוה אפי"
אנו חוששים דברכי אלא
משום פסידא דלקוחות הוה
דארמין חזי שכיח שכתב
ללוה ולא לוה אחי למשטרך
לקוחות שלא כיון תרע
דהכי הוא והא בשאר
דלאו אקנייתא אין כותבין
שטר ללוה עד שיהא מלוה
עמו משום פסידא דלקוחות
אבל בשאר אקנייתא כותבין
דאי טרף ביה טרף ואע"ג
דאיכא למשטר דלמא ממט
ליה ליה למלוה ואמאינו
עד שילווה ולבטוח לאו
ילווה אפי"ה לא מיישעין כיון
שהוא מאמין ה"נ כיון דהוה
מאמין שאם לא יתקיים
התנאי יבטל לו המכר אין לנו
חרוש להפסידו וחלוקי שאים
לחתום בו ולא חזי ע"ה כיון
דלא מפסידא לאחריני אבל אם
היה תנאי יוצא ממקום אחר
אין נאמנים שכיח שהגדי
שוב אין חחר ומגיד (א"כ)
[א"י] י"ל כיון דפשיט ליה
דהתנאי מילתא אחריני הוא
ואינה עולה מהימני אף על
פי שכתב יוצא ממקום אחר
ונאמנים דמה לי אחרים מה
לי הם כמון שאם מעידים
אחריה על התנאי נאמנים
כמו כן שפשיטין בתנאי
ונאמנים והרבה בין אדם
וע"ה אמרינו התנאי אפי"
להוכיר שום תנאי בטטר
שהוא עתיד להתקיים מימ
ירכיש ואומר התנאי לפני
עדי השטר שלא יכפור איש
לחבירו הלכך אציג דליכא
מינו מהימני: עד אומר תנאי
ועד אומר אינו תנאי א"כ
פסא תרווייהו בשטר מעליא
דקפסדיה והיא דאמר תנאי
הוי"ל חד ואין דבריו של אחר
במקום שנים מתקף ליה
ר"ה בר"ה דר"י א"כ אפילו
התרווייהו נמי אלמא אחרני
למעיקר הסודותייהו קאיתו חד
נמי לתקוף סודותייהו קאיתו
פי"ה חזי שיעור על כתי"

וכשם שאין מוּמין העדים אלא כפניהם. שהרי הם צאי' לחיינו כדי לעונשו אז נפש או ממון והמורה אמרה) והעוד בצעלו יצא בעל השור ועממד על שורו (ב"ק דף ק"ב): **כך אין מכהישין.** אפילו לנטל עדותן: **לא הוו משגיחין צבו.** צעדי השטר לגבות על פיהם: **השאל.** דליכא למימר אילו הוה קמן הוה מודו להני אמרת מהימני: **ואוקי ממונה בחוקה מריה.** בחוקת הלזה וחס קרקע היא טעמוד בחוקת המוכר. ודקתני בצריי אין נאמנים לא דליהו שטרה מעליל למיגבי צבי אלא דלא ללא קרעין ליה ואי תפיס מידי והדר אחי האי ותצע מינייה לא מפקינן מינייה דארמין אוקי תרי לנכסי תרי וממונה בחוקה) היכא דקאי: **ובין נכסיה.** מוכר קרקעומוי: **הניס.** צריא: **ולא אמרן.** דלוקי נכסי בחוקת צר שטא: **אלא דלויס ליה.** צנכסיס הללו חוקה דלכפתא שפיו של צנומי דחוקה מעלייתא היא: **אצל לויס ליה צבו חוקה דלכפתא.** אלא חוקה דנפשית שקנאן הוה והחוקו צידו כקיימו כן מניירו ואין חוקתו חוקה לנטל מניירו: **נני דהומה לא הויה.** לעונשם לא נפש ולא ממון הכחשה הויה לנטל עדותן: **אין מקיימין אם השטר.** מתוך שטר אחר: **אל"כ קרא ערער.** על אותו שטר האחר והחוקו צב"ד על ידי עדיו דאי לא קרא עליו ערער חייסין דלמא הויה גופיה מווייף הוה: **משייט שדות.** מעדים האלה אם חתומים על שני שטרות אחרים שהן מוכר שתי שדות ואכלוס לקוחות ע"י שטרות הללו שלש שנים מקיימין שטר שלישי מהן אם החתימות דומות: **שופי.** צלל ערער: **וציולא מסתח ידי אחר.** שהשטרות הללו שנקיימין את השלישי מהם יולא מתחת ידו ולא מתחת ידיו של זה המוציא את השלישי: **ויזוי וייף.** הסתכל צכתא של אותן שטרות וכיון ותסת הוא עלמנו את השלישי דוגמת אותו חתימה: **מכוון.** מצולל כח צבכס הוה"ל ואינו לפניו: **כוסב אדם.** עד שעאחיה על דצרכ וירא לשוכחו כוסבו על חתימת קלף ומנייעה: **ומעיד.** ע"פ אותו כתב אפי"ה לאחר כמה שנים: **שזוכרה מעלמו.** צלל ראיות השטר נזכר קמת מעדותו מאליו: **אע"פ שאין וזוכר מעלמו.** אלא לאחר שרצה צטר נמן צלבו ונזכר שלח שכתב ממנו לך כן שכתמיצרים לו נזכר. אצל אינו נזכר בכתמיצרים דרחתמא אחר מפיהם ולא מפי כתב: **עלמו מאי.** אם בעל דין עלמנו מזכירו עד שזוכר מאי: ואי

ואוקי ממונה בחוקת מריה. פירש בקונט' ואין נאמנין דקתי לאו דמגיבין צשטרה אלא דלא קרעין ליה ונפקא מינה דאי תפס לא מפקינן מינייה וקשה דלמר צב"ק דצ"מ (דף ק"ו וחס) גבי ספק צכור תקפו כהן מויליחין אותו מידו אלמא תפיסה דלאחר ספקא לאו כלום היא ומיניה אההוא דסוף השואל (שם דף קכ: וחס) לא קשה מידי דארמין גבי משכיר בית לחצירו צ"צ והוציט לשנה מדינר וצב לחדש צה צתחלת החדש כולו למשכיר אלמא צב בחוקת משכיר הוה ופסי"ה קלמרי צב צסוף החדש כולו לשוכר דשאי תסס דכוין דלא צה צתחלת החדש איכא למימר דארודיו אודי ליה ויש לומר דשאי צבי צכור שכהן מופס מספק דאיין יודע אם צכור הוה אצל הכא שטוען צרי מהיחא תפיסה וזה' אומר על צכורי אלמא אלא (דף ג' ג' ג' וחס) ש' פליגי אסומתוס אלא ר"ג כל דלגיס צכר ופרי"ה מהמחלקין פרה צמזמר זה אומר צרשמו ילדה וזה אומר כ' יתלוקו ומאי קושיה הא היכא אמרינן אלא אמרינן אלא דאברהתיה אבל לית ליה חוקה דאברהתיה אמרינן כשהוא שוטפה וכן וכושהוא שוטפה ובין א"ר אבהו יאין מוּמין את העדים אלא בפניהן ומכחישין את העדים שלא בפניהן והומה שלא בפניהן נהי דהומה לא הוה הכחשה מיהא הויה אמר מר אם יש עדים שכתב דם הוה זה או שהיה כתב ידם יוצא ממקום אחר משטר שקרא עליו ערער והחוקו צב"ד אין נאמנין (ו) קרא עליו ערער אין לא קרא עליו ערער לא מסייע ליה לרבי אסי דאמר רבי אסי יאין מקיימין את השטר אלא משטר שקרא עליו ערער והחוקו צב"ד אמרי נהרדעי יאין מקיימין את השטר אלא משתי כתובות [או] משתי שדות והוא שאכלוס בעליהן ג' שנים ובשופי א"ר שימו בר אשי ויביוצא מתחת יד אחר אבל מיד עצמו לאי מאי שנא תחת יד עצמו דלא דלמא יזופי מוּיף מתחת ידי אחר נמי דלמא אול רחוא אתא וזייף כולי האי לא מצי מכוין ת"ד (פ"ה כותב אדם עדותו על השטר ומעיד עליה אפילו לאחר כמה שנים אמר רב הונא והוא שזוכרה מעצמו רבי יוחנן אמר א"ע"פ שאין זוכרה מעצמו אמר ר"בה ש"מ מדרבי יוחנן הני בי תרי דידיעי סהדותא ומנשי חד מנייהו מדכר חד לחבריה איבעיא להו עצמו מאי רב חביבא אמר אפילו עצמו מר בריה דרב אשי אמר עצמו לא והלכתא עצמו לא

לכ א מ"י פ"ו מהלכות עדות הלכה ו סג עשין קט טושי"ע ח"מ סימן מו טעף לו: לב ג מ"י פ"ט מל' ממריה הלכה ה סג עשין פט טושי"ע ח"מ סי' לנה טעף כה בהנה"ה: לד ג צ"י ח"מ ש: לה ד מ"י פ"ח מהל' עדות הלכה ה סג עשין קו טור ח"מ סי' לח: לו ה ר' ז מ"י פ"ח שם הלכה ג סג עש' טושי"ע ח"מ סימן מו טעף ו: לה ח ט מ"י פ"ח מהל' עדות הלכה ח סג עשין קט טושי"ע ח"מ סימן כח טעף יג: לח י כ מ"י שם הלכה ז טושי"ע ח"מ שם טעף יד:

תוספות ר"ד (המשך)

הקשניו והא תרי ותרי ניהו אבל קטניו היו פסולי עדות היו אין בדין לקושיא זו שהרי עדותו על גוף העדים הוה ולא על העדות הלכך לא מצינן לאוקמי לקושיא זו אלא על אנוסים היו בלחוד ונראין עתה דבריו כצ"ז שהיו מעידין על גוף העדים ואומרים שהיו קטנים או פסולים שהן נאמנים ולא אמרינן תרי ותרי ניהו אלא דחינין להסודתא דקמאי ופסלין להו לגמרי משום סודותא דחיי בתראה דמסדיה על קמאה ופסלו להו ואי יתא כ"ש שנקושיא הוה יותר חזקה על קטנים ופסולים היו שיהיה אלו האחרונים נאמנים ולא נימא תרי ותרי ניהו אלא נקרי' להא שטרא לגמרי כיון שהאילו האחרונים מעידין על תרי ותרי ניהו ואע"פ שהן מעידין על גופן של ראשונים לפסלין אין אנו דוחין את הראשונים לגמרי שאם יבואו שנים אחרים וימרו לראשונים פסולי הייתם או קטנים וכן ואומרים לא אלא גדולים וכשרים היינו אמרינן תרי ותרי ניהו חזק מיעדים וזוממים שהראשונים באים ומעידים על הראשונים ואומרים ביום פלגתי עמנו הייתם במקום פ' שהאמינה תורה את האחרונים ואמרין חידוש הוה ולא משום תרי ותרי ניהו אבל כ"כ אין אנו מאמינים את האחרונים יותר מן הראשונים אלא אמרינן תרי ותרי ניהו אבל דר' שי' לכרו דבר ה' שאילו באו שנים והעידו על שנים אחרים שהם גולנים או משחקין בקובים או ללוה נאמנים הם ושלא אמרינן תרי ותרי ניהו ואלו אומרים גולנים הן ואלו אומרים אין אנו גולנים ובראים אתם אלא נאמנים הם לפסולין דארמין כפרק דיני ממונות בה"א גבי עד זומם דאמר רבא כתיב ואלהבא הוא נפסל משום חזק טעמא דא דחידוש הוא ואין לך בו אלא חידוש והוא משום הפסד לקוחות ואמרין מאי איכא בין הני תרי טעמא א"כ דאסידרו תרי בחד א"כ דפסלינהו בגולנותא אלא כל היכא דפסלינהו בגולנותא לא אמרינן תרי ותרי ניהו אלא נאמנים ומחויקים להו בגולנותא על פיהם אבל היכא דלא משיי גופייהו גולנים אלא מכחישים אותם ואמרן דהוה סהדותא לא הוה כן אמרינן תרי ותרי ניהו ולא ידעינן אמאן נסמך או אתאי אי אתאי אן אס יכחישו בדרך זוהה שאמרנו לפנינו הייתם במקום פלוני דהוה חידוש וגזירת מלך אבל אם אמרו עמנו הי' המלוה או הללוה במקום פלוני לא ידעינן אמאן נסמך אלא אמרינן תרי ותרי ניהו ואי פסלו להו לגופייהו בגולנותא או ע"י קורבא מהימנין בתרא ומסלין להסודתא דקמאי לגמרי משום דיכי מסדיה על גופייהו וגולנין ניהו פסלו להו לכל עדות דעלמא וכן בי מסדיה שהן קרובים למלוה או ללוה פסלו להו לכל עדיות דעלמא ואלו אמרינן לבהראי ולא אמרינן כן ולא אמרינן כן ולא ידעינן אמאן נסמך אלא ומי לא משיי נפשיהו פסולים הדתם לאו על גוף העדות מעידים דנימא דהרי ותרי ניהו אלא על גופן של עדים וכי מסדיה על גופן של עדים ליכא למימר תרי ותרי ניהו שהאין יהיו הם נאמנים על עצמן ומשום האי טעמא אמרינן דהבא נאמנים והבא נא אמינן ואי מפקינן ששקין אמרינן לאו גופם הם נאמנים על גופן של עדיהו